

Asmenų pranešimų apie balsavimo teisių įgijimą ir netekimą bei emitentų viešai skelbiamos informacijos apie pagrindinius akcininkus apžvalga

Vykdamas finansinių priemonių rinkų priežiūrą, svarbu užtikrinti, kad rinkos dalyviams būtų operatyviai atskleidžiama patikima ir tiksli informacija apie emitento akcininkų struktūrą, jos pokyčius bei balsavimo teisių pasikeitimus. Tikslios, išsamios ir laiku pateikiamos informacijos atskleidimas prisideda prie investuotojų pasitikėjimo kūrimo ir leidžia įvertinti akcininkų padėtį bei turimą turtą, numatomus emitento kontrolės pokyčius, apsaugoti nuo galimo piktnaudžiavimo asmenims neteisėtai pasinaudojant viešai neatskleista informacija ir, įvertinus informaciją, priimti tinkamus investicinius sprendimus ir kt.

Tikslas. Ši apžvalga parengta siekiant pagerinti asmenų pranešimų apie emitentų akcijų ir kitų finansinių priemonių suteikiamų balsavimo teisių paketų įgijimą ir netekimą bei emitentų viešai skelbiamos informacijos apie jų pagrindinius akcininkus kokybę, įvertinti, prireikus patikslinti ir išaiškinti taikomus atskleidimo reikalavimus, taip prisidedant prie investuotojų apsaugos stiprinimo, o kartu ir pasitikėjimo finansinių priemonių rinka.

Apimtis. Apžvalgos rengimo tikslais buvo peržiūrėta Centrinėje reglamentuojamos informacijos bazėje (CRIB) nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2020 m. gegužės 1 d. Oficialiojo ir Papildomojo sąrašo emitentų paskelbta toliau nurodytų kategorijų informacija:

- Akcijų paketo įgijimas ar netekimas;
- Bendras balsavimo teisių skaičius ir kapitalas;
- Metinė informacija (informacija apie pagrindinius akcininkus);
- Pusmečio informacija (informacija apie pagrindinius akcininkus);
- Nuosavų akcijų įsigijimas ar netekimas.

Siekiant išsiaiškinti, kaip vykdomos nustatytos pareigos, pagal poreikį buvo tikrinta ir ankstesniais laikotarpiais bei kitų CRIB kategorijų informacija.

Atliekant emitentų viešai skelbiamos informacijos peržiūrą buvo atlikti šie veiksmai:

- patikrinti emitentų akcininkų ir kitų asmenų pranešimai apie akcijų suteikiamų balsavimo teisių paketų įgijimą ir netekimą (nustatyti faktiniai atskleidimo trūkumai);
- peržiūrėta emitentų interneto svetainėse ir periodinėse ataskaitose atskleidžiama informacija apie bendrą akcijų suteikiamų balsų skaičių ir kita, privaloma skelbti, informacija ir informacija pagrindinius akcininkus (nustatyti faktiniai informacijos atskleidimo trūkumai);
- nustatyti taikomo teisinio reguliavimo trūkumai ir parengti pasiūlymai dėl jų pakeitimų;
- parengtos rekomendacijos ir pasiūlymai asmenims dėl skaidresnio informacijos apie balsavimo teisių paketų įgijimą ir netekimą atskleidimo paketų pranešimuose, taip pat rekomendacijos emitentams dėl informacijos, susijusios su jų išleistų akcijų suteikiamų balsavimo teisių ir pagrindinių akcininkų atskleidimu, kokybės gerinimo;
- parengta Asmenų pranešimų apie balsavimo teisių įgijimą ir netekimą bei emitentų viešai skelbiamos informacijos apie pagrindinius akcininkus apžvalga

Atkreiptinas dėmesys, kad nustatyti individualūs faktiniai informacijos atskleidimo trūkumai šioje viešai skelbiamoje apžvalgoje nepateikiami. Su jais asmenys ir emitentai bus supažindinti individualiai (elektroninio ryšio priemonėmis).

Taikomi teisės aktų reikalavimai

Pareiga asmenims pranešti apie balsavimo teisių paketo įgijimą ir netekimą. Lietuvos Respublikos vertybinių popierių įstatymo (toliau – Įstatymas) 15 straipsnyje nustatyta pareiga asmenims, pasiekusiems arba viršijusiems 5, 10, 15, 20, 25, 30, 50, 75 ir 95 proc. balsų ribą, nedelsiant, ne vėliau kaip per 4 prekybos dienas, pateikti pranešimą priežiūros institucijai ir emitentui apie turimų balsų skaičių. Šią pareigą asmuo turi ir tuo atveju, kai nurodytos balsų ribos peržengiamos mažėjimo tvarka – perleidžiant balsus. Pareiga *mutatis mutandis* taip pat

taikoma ir asmenims, tiesiogiai arba netiesiogiai turintiems finansinių priemonių, kurios pagal oficialų susitarimą suėjus išpirkimo terminui suteikia teisę arba galimybę įsigyti jau išleistų emitento akcijų, kurios suteikia balsavimo teisę, arba finansinių priemonių, susietų su minėtomis finansinėmis priemonėmis ir turinčių panašų ekonominį poveikį. Apskaičiuojant asmens turimus balsus vadovaujamosi Įstatymo 16 straipsnio nuostatomis, taip pat atsižvelgiama į visas tos pačios klasės akcijas, kuriomis suteikta balsavimo teisė, net jeigu naudojimas jomis yra sustabdytas (Įstatymo 16 straipsnio 2 dalis).

Įstatyme, be kita ko, nustatytos ir tam tikros pranešimo taikymo išimtys (15 straipsnio 3–6 dalys). Atliekant informacijos peržiūrą išsamiau buvo nagrinėta viena – 5 straipsnio 6 dalyje nustatyta išimtis rinkos formuotojui, teigianti, kad Įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje nustatyta pareiga netaikoma „jeigu jis, vykdydamas rinkos formuotojo veiklą, nedalyvauja valdant emitentą, kurio 5 procentus ar šią balsų ribą viršijančių balsų įgijo ar perleido, ir jeigu dėl tokio akcijų įsigijimo ar kainos palaikymo jis nedaro įtakos emitentui. Apie naudojimąsi šia išimtimi rinkos formuotojas per 4 prekybos dienas privalo pranešti priežiūros institucijai“.

Atliekant paskelbtos informacijos peržiūrą atsižvelgta į tai, kad 2019 m. liepos 21 d. įsigaliojo Įstatymo pakeitimai, kuriais buvo pripažinta netekusi galios pirmiau galiojusios Įstatymo redakcijos 26 straipsnio 2 dalis, kurioje teigiama kad „emitento vadovas turi ir kitų emitento vadovų balsus, jeigu priežiūros institucija, įvertinusi emitento vadovo pateiktus jo nepriklausomumo veikimo įrodymus, nenusprendė kitaip“. Jeigu dėl šios priežasties emitento vadovai nelaiko savęs kartu veikiančiais (išyra vadovų grupė) ir dėl šios priežasties peržengiama Įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje nurodyta balsų riba, asmenims taikoma pranešimo apie akcijų paketo įsigijimą ar netekimą pareiga. Tokiu atveju asmuo privalėjo pranešti priežiūros institucijai ir emitentui apie turimų balsų skaičių ne vėliau kaip per 10 prekybos dienų nuo Įstatymo įsigaliojimo. Analogiška pranešimo pareiga taikoma ir kitais atvejais, jeigu dėl naujos Įstatymo redakcijos įsigaliojimo nuo 2020 m. liepos 21 d. buvo peržengta Įstatyme nustatyta balsų riba (pvz., dėl bendro emitento akcijų suteikiamų balsų skaičiaus perskaičiavimo ar kt.).

Pranešimų apie paketų įgijimą ir netekimą pateikimo tvarka ir pranešimo forma nustatyta Lietuvos banko valdybos 2017 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 03-127 patvirtintose Informacijos atskleidimo taisyklėse (toliau – Taisyklės).

Rekomendacijos ir patarimai dėl asmenų akcijų ir kitų finansinių priemonių suteikiamų balsavimo teisių paketų įgijimo ir netekimo atskleidimo pateikti 2019 m. sausio 21 d. Lietuvos banko Priežiūros tarnybos direktoriaus sprendimu Nr. 241-19 patvirtintose Informacijos atskleidimo gairėse, papildytose 2019 m. gruodžio 16 d. sprendimu Nr. 241-336 (toliau – Gairės).

Emitento pareiga atskleisti reglamentuojamą informaciją. Vadovaudamasis Įstatymo 15 straipsnio 9 dalies nuostatomis, emitentas per 3 prekybos dienas nuo pranešimo apie asmens paketo įgijimą ir netekimą (balsų ribos peržengimą) gavimo dienos Įstatymo 23 straipsnyje nustatyta tvarka privalo viešai paskelbti pranešime pateiktą informaciją ir įdėti ją į CRIB.

Reglamentuojamos informacijos (metinės, pusmečio, papildomos informacijos ir pranešimų apie paketų įgijimą ir netekimą ir kt.) atskleidimo ir paskelbimo tvarka nustatyta Taisyklėse.

Rekomendacijos ir patarimai dėl emitentų reglamentuojamos ir kitos informacijos atskleidimo pateikti Gairėse.

Pareiga emitentui skelbti papildomą informaciją ir informaciją apie savų akcijų įgijimą. Įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje įpareigojamas emitentas, įsigijęs arba perleidęs 5 arba 10 proc. balsų (savų akcijų), ne vėliau kaip per 4 prekybos dienas Įstatymo 23 straipsnyje nustatyta tvarka paskelbti, įdėti į CRIB ir pranešti priežiūros institucijai informaciją apie turimų akcijų skaičių (proc.). Ši pareiga galioja ir tuo atveju, kai nurodytos balsų ribos

peržengiamos didėjimo arba mažėjimo tvarka. Akcijų skaičius apskaičiuojamas atsižvelgiant į bendrą visų akcijų, kuriomis suteiktos balsavimo teisės, skaičių.

Įstatymo 19 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad, siekiant, kad asmenys galėtų apskaičiuoti 15 straipsnio 1 dalyje nustatytas balsų ribas, emitentas privalo nedelsdamas, bet ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo bendro jo išleistų akcijų suteikiamų balsavimo teisių skaičiaus pasikeitimo, Įstatymo 23 straipsnyje nustatyta tvarka paskelbti, įdėti į CRIB, pranešti priežiūros institucijai ir pateikti savo interneto svetainėje informaciją apie bendrą jo išleistų akcijų suteikiamų balsavimo teisių skaičių ir įstatinio kapitalo dydį, akcijų skaičių ir jų nominaliąją vertę.

Rekomendacijos emitentams dėl pagrindinių akcininkų atskleidimo metiniame (tarpiniame) pranešime bei interneto svetainėje. Emitentų metinio pranešimo turinys nustatytas Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatyme (ĮFAI) ir Lietuvos Respublikos įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatyme (ĮGKFAI). Papildomai, atsižvelgiant į Gairėse pateiktas rekomendacijas, metiniame pranešime emitentai turi atskleisti ir informaciją apie pagrindinius akcininkus:

Gairių 50 punkto h papunktyje nurodyta, kad, siekiant periodiškai teikiamos informacijos tęstinumo, papildomai reikia pateikti informaciją apie pagrindinius bendrovės akcininkus, tiesiogiai ar netiesiogiai turinčius daugiau kaip 5 proc. emitento balsavimo teisių, ir pagrindines kartu veikiančių asmenų grupes, pateikiant informaciją apie jų veikimo kartu pagrindą, įvardyti asmenis, nurodyti jų nuosavybės teise valdomus balsavimo teisių paketus ir bendrą grupės balsavimo teisių dalį (proc.).

Be to, vadovaujantis Gairių 40 punkto nuostatomis, emitento interneto svetainėje rekomenduojama skelbti c papunktyje nustatytą informaciją apie pagrindinius bendrovės akcininkus (apie asmenis ir sutartinai veikiančių asmenų, valdančių 5 proc. ar didesnius akcijų ir kitų finansinių priemonių suteikiamų balsų paketus, grupes, įvardijant asmenis, nurodant veikimo sutartinai pagrindus (grupės atveju) bei turimo kapitalo ir balsų dalis, proc.) ir e papunktyje nustatytą informaciją apie valdymą ir vadovus (apie valdymo struktūrą, organus, jų sudėtį, vadovų išsilavinimą, patirtį, pareigas bendrovėje, reikšmingą dalyvavimą valdant bendrovės ir kitų įmonių kapitalą ir pan.).

Nustatytų faktinių informacijos peržiūros rezultatų apibendrinimas

Asmenų pranešimai apie paketų įgijimą ir netekimą. CRIB yra saugoma 20 tikrinamu laikotarpiu gautų pranešimų apie akcijų suteikiamų balsavimo teisių paketo įgijimą ir netekimą, tačiau pastebėta, kad ne visi pranešimai priskirti tinkamai kategorijai, todėl tikrasis asmenų pateiktų pranešimų skaičius gali būti ir didesnis. Be to, siekiant išsiaiškinti pateiktą informaciją, pagal poreikį buvo peržiūrėti ir kai kurie pirmiau skelbti paketų įgijimo ir netekimo pranešimai, pranešimų informacija lyginta su emitentų metiniuose pranešimuose bei interneto svetainėse skelbta informacija. Peržiūrėjus nurodytą informaciją, nustatyta trūkumų, susijusių su pranešimais dėl 13 emitentų balsavimo teisių paketų įgijimu ir netekimu.

1. Dauguma trūkumų susiję su vadovų grupės pranešimais. Iki 2019 m. liepos 16 d. galiojusios Įstatymo redakcijos 26 straipsnio 2 dalyje buvo nustatyta, kad „emitento vadovas turi ir kitų emitento vadovų balsus, jeigu priežiūros institucija, įvertinusi vadovo pateiktus jo nepriklausomo veikimo įrodymus, nenusprendė kitaip“. Peržiūrint informaciją pastebėta, kad daugumos emitentų vadovai iki naujos Įstatymo redakcijos įsigaliojimo (2019 m. liepos 19 d.) bendrai turėjo balsavimo teisių paketus (daugiau nei 5 proc. emitento balsavimo teisių). Atsižvelgiant į nuolat vykstančius emitentų organų sudėties, bendro balsavimo teisių skaičiaus ir kitus pokyčius, tikėtina, kad daugumoje grupių vyko tam tikri pokyčiai, tačiau ne visų emitentų vadovai tinkamai teikė pranešimus apie balsavimo teisių paketų įgijimą ir netekimą. Atliekant informacijos peržiūrą nebuvo išsamiai tikrinta, kaip vykdomos visų emitentų vadovų grupių pareigos, susijusios su balsavimo teisių paketų atskleidimu nuo pat tokių pareigų atsiradimo pradžios, tačiau pastebėta atveju, kad emitentų vadovai apskritai nebuvo skelbę

pranešimų nei apie paketo įgijimą, nei apie netekimą. Dalis emitentų skelbė pranešimus apie vadovų grupės pasikeitimus (ribų peržengimą), tačiau nuo liepos 21 d. Įstatyme nelikus nuostatos, kad emitento vadovai turi vienas kito balsus, per Įstatyme nustatytą 10 prekybos dienų terminą nepranešė apie vadovų grupės balsų netekimą (vadovų grupės minimalios 5 proc. ribos peržengimą). Tai leidžia daryti išvadą, kad vadovai ir toliau veikia kartu.

2. Dalis nustatytų trūkumų susiję su netinkamu paketų pranešimo formos užpildymu – gana dažnai paketų pranešimo formos 6 punkto lentelės skiltyje „Bendras emitento balsavimo teisių skaičius“ pranešimus pildantys asmenys klaidingai nurodė ne bendrą emitento išleistų akcijų suteikiamų balsavimo teisių skaičių, bet savo turimą bendrą balsavimo teisių skaičių. Dėl šios priežasties 2019 m. pabaigoje buvo patikslintos Taisyklių nuostatos, todėl tikėtina, kad ateityje tokių klaidų sumažės arba neliks. Be to, pora atvejų nustatyta skaičiavimo klaidų, kitų netikslumų, pavyzdžiui, tame pačiame pranešime vienoje vietoje nurodyta, kad tai netekimas, o kitoje, kad tai įgijimas., ne visada iki galo įsiskaitoma į formos išnašose pateiktus paaiškinimus, kad, esant kontroliuojamų asmenų grandinėms, reikia pateikti informaciją iki galutinių kontroliuojančiųjų fizinių asmenų ir t. t.

3. Peržiūrint skelbtą informaciją nustatyta ir keletas įtariamų nepranešimo apie paketo įgijimą ir netekimą (ribos peržengimą) atvejų. Nepranešimų įvertinimui reikalinga gauti papildomą informaciją ir paaiškinimus (emitentų viešai skelbiama informacija, kurios pagrindu įtariamasis pažeidimas, gali būti netiksli arba apskritai nepaskelbta emitento, gali būti kitų priežasčių), t. y. reikia atlikti atskirus tyrimus. Atskirų papildomų tyrimų poreikis bus vertinamas atskirai.

4 Taisyklių 42 dalyje nustatyta, kad „Rinkos formuotojas apie naudojimąsi Įstatyme (15 straipsnio 6 dalis) nustatyta išimtimi (dėl balsų paketo pranešimo pareigos) per keturias prekybos dienas privalo pateikti Lietuvos bankui pagal Taisyklių 3 priede pateiktą formą parengtą rinkos formuotojo pranešimą“. Atsižvelgiant į tai, kad peržiūrėtu laikotarpiu (taip pat ir iki jo) Lietuvos bankui nebuvo pateiktas nė vienas toks pranešimas, buvo papildomai patikrinta, kaip emitentai naudojami rinkos formuotojų paslaugomis. Nustatyta, kad apžvalgos rengimo metu 10 į AB *Nasdaq Vilnius* prekybos sąrašus įtrauktų emitentų rinkos formavimo veiklą vykdė 4 tarpininkai. Iš to darytina išvadą, kad, nors pareiga pranešti apie minimalios 5 proc. balsų ribos įgijimą nebuvo kilusi, tačiau, iš anksto nepateikdami pranešimų apie ketinimą naudotis suteikta išimtimi (pranešimų apie rinkos formavimo paslaugos pradžią, o baigus formavimo veiklą – apie pabaigą Lietuvos bankui nebuvo), rinkos formuotojai ja nesinaudojo.

Emitentų reglamentuojamos informacijos atskleidimas (Įstatymo 19 straipsnis).

Pagal Įstatymo 19 straipsnio 1 dalį, emitentas privalo skelbti pranešimus apie savų akcijų įsigijimą ir netekimą (5 ir 10 proc. ribų peržengimą), o pagal to paties straipsnio 2 dalį, privalo nuolat savo interneto svetainėje skelbti informaciją apie bendrą išleistų akcijų suteikiamų balsavimo teisių kiekį ir kitą Įstatymo nustatytą informaciją, bei Įstatyme nustatyta tvarka ją atnaujinti. Peržiūrėjus šios reglamentuojamos informacijos atskleidimą, esminių trūkumų, susijusių su savų akcijų įgijimu ir netekimu, išskyrus tai, kad dalis šių pranešimų skelbiami kaip viešai neatskleistos informacijos pranešimai (esminiai įvykiai), nenustatyta. Nustatyti 9 emitentų privalomos skelbti informacijos atskleidimo trūkumai:

1. Nepaisant Įstatymo reikalavimų, nemažai emitentų interneto svetainėse neskelbia bendro išleistų akcijų suteikiamų balsų skaičiaus ir (arba) kitų privalomų skelbti duomenų, o vienas emitentas informacijos peržiūros atlikimo laikotarpiu savo interneto svetainėje net neturėjo investuotojams skirtos skilties ir neskelbė jokios privalomos skelbti informacijos.

2. Nustatytas atvejis, kai, pasikeitus emitento akcijų skaičiui, nebuvo paskelbtas viešas pranešimas apie bendro balsavimo teisių skaičiaus pasikeitimą, kaip tai nustatyta Įstatymo 19 straipsnio 2 dalyje.

Rekomendacijų atskleisti informaciją apie pagrindinius akcininkus laikymasis, kiti pastebėjimai. 2017 m. rugpjūčio 22 d. Lietuvos banko nutarimu Nr. 03-127 pripažinus netekusiomis galios Periodinės informacijos atskleidimo taisykles, neliko privalomo reikalavimo

emitentų metinėje informacijoje (metiniame pranešime, valdymo ataskaitoje ar kt.) atskleisti informaciją apie emitento pagrindinius akcininkus ir kitus asmenis, tiesiogiai ar netiesiogiai turinčius akcijų ir balsavimo teisių paketus, o kartu ir galimybės koncentruotai, vienoje vietoje susipažinti su svarbia informacija. Siekiant išlaikyti informacijos apie emitentą kontroliuojančiuosius asmenis ir kitus pagrindinius akcininkus atskleidimo tęstinumą, Lietuvos banko patvirtintose Gairėse buvo nustatyta rekomendacija metiniuose pranešimuose atskleisti informaciją apie pagrindinius bendrovės akcininkus, tiesiogiai ar netiesiogiai turinčius daugiau kaip 5 proc. emitento balsavimo teisių, ir pagrindines kartu veikiančių asmenų grupes, pateikiant informaciją apie jų veikimo kartu pagrindą, įvardyti asmenis, nurodyti jų nuosavybės teise valdomus balsavimo teisių paketus ir bendrą grupės balsavimo teisių dalį (proc.). Analogišką informaciją rekomenduota skelbti ir emitentų interneto svetainėse. Apžvalgos rengimo metu, peržiūrint viešai skelbiamą informaciją, nustatyta, kad ne visi emitentai laikosi rekomendacijų, informaciją pateikia skirtingai ir skirtinguose dokumentuose:

1. Peržiūrint emitentų metiniuose pranešimuose atskleidžiamą informaciją, pastebėta, kad, nors Gairėse rekomenduojama atskleisti informaciją apie tiesiogiai ir netiesiogiai (veikiant kartu su kitais asmenimis) valdomus emitento akcijų paketus, emitentai skirtingai supranta ir laikosi rekomendacijų – dauguma emitentų nurodo tik tiesioginius savo akcininkus, neatskleidžia galutinio kontroliuojančiojo asmens, o net ir atskleisdami netiesiogiai valdomus paketus, gana dažnai nenurodo asmenų veikimo kartu pagrindo.
2. Pastebėta, kad emitentai vis dar painioja informacijos saugojimo CRIB kategorijas ir pranešimus apie bendrą balsavimo teisių skaičių, asmenų pateiktus pranešimus apie paketų įgijimą ar netekimą, informaciją apie savų akcijų įsigijimą ir kita skelbia ir saugo ne tam skirtose vietose. Tai apsunkina reikiamos informacijos paiešką praėjus tam tikram laikui po jos paskelbimo ir gali suklaidinti investuotojus.
3. Taip pat pastebėta, kad kartais emitentų viešai atskleidžiama informacija (metiniame pranešime, interneto svetainėje) skiriasi nuo asmenų pranešimuose apie balsavimo teisių paketo įgijimą ar netekimą pateiktos informacijos. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad emitentas (arba jo akcijų paketų turėtojai) neatidžiai vykdė pareigas ir pateikė netikslią informaciją arba ją atnaujindavo ne laiku, taip sudarydami sąlygas klaidingam jos vertinimui.
4. Nors daugumos emitentų interneto svetainėse paskelbta aktuali informacija (nustatytas tik vienas nesavalaikio informacijos atnaujinimo atvejis), tačiau keletu emitentų interneto svetainėse pateikiama konkrečios datos informacija. Tai nėra klaida, tačiau nurodyta itin sena (kai kuriais atvejais net 2017 ar 2018 m. ir pan.) informacijos data kelia abejonių dėl informacijos aktualumo ir teisingumo.
5. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad informacija apie akcininkus atskleidžiama skirtinguose dokumentuose – vieni emitentai informaciją apie akcininkus atskleidžia aiškinamajame rašte, kiti – valdymo ataskaitoje, dalis – metiniame pranešime arba visuose. Vienuose dokumentuose pateikiama informacija tik apie tiesioginius akcininkus, kitur – apie visą grupę, vienur pateikiami tikslūs skaičiai (šimtųjų dalių tikslumu), kitur – suapvalinti iki sveikų skaičių ir pan.
6. Pastebėta, kad keletu atvejų kartu su pačiu pranešimu apie paketo įgijimą ir netekimą buvo paskelbtas ir viešai neskelbtinas pranešimo priedas, kuriame pateikiama pranešančio asmens ir jo įgalioto asmens kontaktinė informacija, t. y. asmens duomenys.
7. Pastebėta įvairių kitokių smulkių trūkumų: skaičiavimo klaidų, nesuderintos informacijos tarp pateiktų pranešimų ir informacijos interneto svetainėse bei ataskaitose atvejų ir pan.

Rekomendacijos ir pasiūlymai, kaip gerinti informacijos atskleidimo kokybę

Pagrindinis šios apžvalgos tikslas – ne tik užtikrinti formalių Įstatymo nuostatų laikymąsi, bet ir siekti viešai atskleidžiamos informacijos skaidrumo ir informacijos kokybės. Todėl, atsižvelgiant į apžvalgos atlikimo metu nustatytus trūkumus, numatoma:

1. Su pastebėtais konkrečiais asmenų pranešimų apie paketų įgijimą ir netekimą trūkumais, taip pat su emitentų pareigų, susijusių su privalomos ir rekomenduojamos atskleisti informacijos atskleidimo trūkumais, asmenis ir emitentus pagal galimybes supažindinti individualiai (el. paštu).

2. Papildyti ir patikslinti Taisykles.

2.1. Siekiant užtikrinti vienodų reikalavimų apie emitentą kontroliuojančius asmenis laikymąsi, atsižvelgiant į 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/25/EB dėl įmonių perėmimo pasiūlymų (toliau – Įmonių perėmimo direktyva) 10 straipsnio 1 dalies nuostatas ir vadovaujantis ĮFAĮ 23 straipsnio 6 dalimi, leidžiančia įmonių veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose ir kituose teisės aktuose arba įmonės įstatuose nustatyti ir daugiau metinio pranešimo sudarymo reikalavimų bei Įstatymo 12 straipsnio 6 dalimi, suteikiančia teisę Lietuvos bankui nustatyti reikalavimus metinio pranešimo turiniui, papildyti Taisykles, nustatant, kad Įstatymo 24 straipsnyje nurodyti emitentai savo metiniame pranešime, be ĮFAĮ ir ĮGKFAĮ nustatytų reikalavimų, papildomai atskleidžia informaciją apie tiesioginius ir netiesioginius savo išleistų akcijų, didesnių nei 5 proc. paketų, turėtojus, įskaitant informaciją apie netiesioginius akcijų paketų savininkų per piramidines struktūras atskleidimą ir kitą susijusią svarbią informaciją.

2.2. Atsižvelgiant į rinkos formuotojų pranešimų turinį ir taikomą kitų Europos Sąjungos valstybių (pvz., Prancūzijos) praktiką, siekiant aiškumo, patikslinti Taisyklių 42 punktą, nurodant, kad rinkos formuotojų pranešimai apie naudojimąsi Įstatymo išimtimis turi būti pateikiami per 4 prekybos dienas nuo formavimo veiklos pradžios, o apie pabaigą – per 4 prekybos dienas nutraukus veiklą.

2.3. Siekiant suteikti daugiau aiškumo rinkos dalyviams apie emitento kontrolės siekiančio investuotojo tikslus ir galimus nepageidaujamus įmonių perėmimus, ypač COVID-19 metu, taip pat atsižvelgiant į kitų valstybių (pvz., Vokietijos) taikomą praktiką, papildyti Taisykles nuostata, kad asmenys, kuriems taikoma pranešimo apie paketo įgijimą prievolė, pirkimo sandoriais peržengę Įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nustatytą 10 proc. ir didesnę Lietuvos Respublikoje įsteigto emitento vertybinių popierių suteikiamų balsavimo teisių ribą, pranešime apie paketo įgijimą privalo atskleisti balsavimo teisių įsigijimo tikslus ir ketinimus. Informacija pateiktina pranešimo apie balsavimo teisių paketo įgijimą formos 10 punkte (*Papildoma informacija*) nurodant informaciją apie ketinimus ir tikslus emitento atžvilgiu (pelno ar dividendų siekimas, ketinimai perimti įmonę, įtaka renkant ar atšaukiant valdybos narius ar kt.).

3. Pateikti rekomendacijas asmenims, atkreipti dėmesį į žemiau nurodytus atvejus:

3.1. Sutarties pagrindu veikiančiams asmenims priskirtinų balsavimo teisių skaičius nustatomas vadovaujantis Įstatymo 16 straipsniu ir sutarties nuostatomis. Tais atvejais, kai emitentas yra kontroliuojamas akcininkų ir (ar) kitų asmenų, veikiančių sutarties dėl balsavimo dėl ilgalaikės bendrovės valdymo politikos įgyvendinimo ar panašios sutarties pagrindu, pačioje sutartyje rekomenduojama aiškiai nustatyti sutarties taikymo apimtų (kokių subjektų atžvilgiu ji taikoma, dėl kokių veiksmų, kaip sutarties dalyviai naudosis balsavimo teisėmis ir pan.). Rekomenduotina svarbiausias tokių sutarčių nuostatas pateikti Pranešimo apie paketo įgijimą formos 10 punkte (*Papildoma informacija*), o emitentams – emitentų metinėje (ar pusmečio) informacijoje ir kituose pranešimuose, informaciją pateikiant tam skirtose skiltyse, kaip pastabą, išnašą ar pan.

3.2. Atkreipti dėmesį į kontrolės grandinių atskleidimą akcininkų ir asmenų pranešimuose apie emitento balsavimo teisių paketo įgijimą ar netekimą. Pranešimo formos 8 punkte nurodyta, kad lentelėje reikia pateikti visą patronuojamųjų įmonių grandinę, pradedant nuo pagrindinio patronuojančiojo fizinio arba juridinio asmens (angl. *ultimate controlling natural person or legal entity*). Informacija turi būti nurodyta ir tais atvejais, kai riba peržengiama tik patronuojamųjų įmonių lygiu, o patronuojamoji įmonė informuoja apie pranešimo pateikimą. Pavyzdžiui, UAB1 nuosavybės teise turinti 12 proc. emitento E balsų įsigijo dar 6 proc. balsų iš UAB2 ir taip

peržengė 15 proc. ribą (turi 18 proc. emitento balsų). UAB1 ir UAB2 yra kontroliuojamos fizinio asmens A. A. valdomos akcinės bendrovės AB. Tokiu atveju, nors nei A. A., nei AB turimo balsavimo teisių paketo dydis nepasikeitė, tiek UAB1 pranešime apie paketo įgijimą, tiek UAB2 pranešime apie paketo netekimą turi būti nurodyta visa asmenų grandinė nuo A. A. iki UAB (atitinkamai UAB1 ir UAB2). Be to, pildant pranešimo 8 punktą, daugybinių grandinių, per kurias naudojamos balsavimo teisėmis ir (arba) finansinėmis priemonėmis, atveju turi būti pranešta apie visas tokias grandines, paliekant laisvą eilutę tarp skirtingų grandinių (pvz., A, B, C, laisva eilutė, A, B, D, laisva eilutė, A, E, F ir t. t.).

3.3. Jei iki 2019 m. liepos 21 d. emitento vadovai turėjo daugiau nei 5 proc. emitento akcijų ir (ar) kitų finansinių priemonių suteikiamų balsų, apie kuriuos nustatyta tvarka buvo pateikę pranešimus arba jų nereikėjo teikti (nebuvo peržengta riba), o pasikeitus Įstatymui (nelikus nuostatos, kad emitento vadovai turi vienas kito balsus) nepranešė apie vadovų grupės balsų netekimą ir toliau, iki atskiro pranešimo apie netekimą, yra laikoma, kad vadovai ir toliau veikia kartu su visomis iš to išplaukiančiomis pasekmėmis (pvz. pareiga pranešti apie naujos ribos peržengimą, pareiga teikti oficialų siūlymą).

3.4. Pastaruoju metu nemažai emitentų dalį savo išleistų akcijų paskirsto darbuotojams (ar vadovams) kaip kintamo atlygio dalį ar kitais atlygio politikoje nustatytais tikslais. Nors įprastai tokių akcijų suteikiamomis teisėmis galima laisvai pasinaudoti tik praėjus tam tikram laikotarpiui (pvz. 3 metams), balsavimo teisių įgijimas turi būti įvertintas akcijų suteikimo metu. Tokiu būdu įgytų akcijų suteikiami balsai turi būti sudedami su akcininko jau turimais emitento akcijų suteikiamais balsais, o nustačius, kad buvo peržengta Įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje nustatyta riba, teikiamas pranešimas apie paketo įgijimą. Jeigu naudojimasis tokių akcijų suteikiamomis teisėmis yra apribotas iki konkrečios datos, rekomenduotina Pranešimo apie paketo įgijimą formos 10 punkte (*Papildoma informacija*) pateikti pastabą nurodant tokio draudimo pabaigos datą. Analogiškai atskleidžiama informacija ir apie perleidžiamųjų pasirinkimo sandorių dėl akcijų įgijimą.

4. Pateikti rekomendacijas emitentams, atkreipti dėmesį į žemiau nurodytus atvejus:

4.1. Emitento interneto svetainėje ir periodinėse ataskaitose pateikiama informacija apie akcininkus neturi skirtis (nebent nurodytos skirtingos jos nustatymo datos). Taip pat rekomenduotina emitento atskleidžiamo bendro balsavimo teisių skaičiaus ir nurodytų pagrindinių akcininkų turimų balsavimo teisių skaičiaus (proc.) neapvalinti iki sveiko skaičiaus, bet pateikti šimtųjų procento dalių tikslumu.

4.2. Atsižvelgiant į Įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 10 punktą, asmens turimais balsais laikomi ir jo sutuoktinio akcijų suteikiami balsai (bendra jungtinė nuosavybė), todėl atskleidžiant informaciją turi būti nurodyti tiek kiekvieno asmens nuosavybės teise, tiek bendrai su sutuoktiniu turimi balsai arba pateikta pastaba, kokiu pagrindu sutuoktinių turimų akcijų suteikiami balsai deklaruojami atskirai.

4.3. Tais atvejais, kai emitento akcijos nuosavybės teise priklauso vienam asmeniui, o balsai – kitam, atskleidžiant informaciją periodinėse ataskaitose ir internete, reikėtų nurodyti tiek akcininką, tiek balsavimo teisių paketo savininką, pateikiant atitinkamą paaiškinimą.

4.4. Emitento interneto svetainėje ir periodinėse ataskaitose pateikiama informacija apie akcininkus neturi skirtis. Tais atvejais, kai informacija interneto svetainėje pateikiama nurodant jos datą, net jei informacija ilgai nesikeitė ir yra aktuali, rekomenduotina periodiškai ją atnaujinti – bent jau 2 kartus per metus pakeisti jos datą (atsižvelgiant į informaciją metiniame ir pusmečio pranešime), arba nuolat skelbti aktualią informaciją nenurodant konkrečios datos. Priešingu atveju itin sena data kelia įtarimų ir sudaro įspūdį, kad informacija yra pasenusi ir neteisinga.

4.5. Nors emitentui nėra draudžiama asmens pranešime apie paketo įgijimą ar netekimą pateiktą informaciją išdėstyti pačioje žinutėje, neprisegant paties priedo, tais atvejais, kai asmens pranešime apie paketo įgijimą ar netekimą yra nurodyta kontroliuojančiųjų asmenų

grandinė, pateiktos pastabos, taip pat kitais sudėtingesniais atvejais, emitentui skelbiant informaciją apie asmens pateiktą pranešimą apie paketo įgijimą ar netekimą, rekomenduotina kartu su žinute apie gautą pranešimą visuomet įkelti ir patį pranešimą, kuriame pateikta išsami informacija.

4.6. Rekomenduotina emitentams pranešimus apie savų akcijų paskirstymą darbuotojams skelbti kategorijoje „Nuosavų akcijų įsigijimas ar netekimas“.